
Přátelé pro smutnou duši. Nechte se svézt žaludolodí Hany Dočkalové

Přátelé pro smutnou duši. Nechte se svézt žaludolodí Hany Dočkalové

Přesvědčivou vítězkou VI. ročníku o Cenu sv. Lukáše, studentské soutěže Katedry výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, se stala posluchačka 5. ročníku Hana Dočkalová. Její pozoruhodné práce i díla dalších laureátů a účastníků soutěže můžete vidět v galerii v Písecké bráně v Praze 6 do 16. března. Kontakt s výtvarnými díly Hany Dočkalové se doporučuje zejména smutným duším, protože má vlastní autorskou metodu, jak je odsmutnit.

Vy jste odevzdala dvě práce, video a autorskou knihu, a obě získaly 1. cenu. Obrázky, které vidíme na videu, evokují malby pravěkých skalních rytin a sobi nás nepochybně zavádějí na sever Evropy nebo Eurasie...

Jste docela blízko. Video bylo vytvořeno na motivy sámské pověsti a Sámové, etnická skupina, která žije v Laponsku, mají bohatou historii. Grafika je inspirovaná šamanskými bubny. Ten znak na začátku je symbol slunce ve středu bubny a kolem něj se odehrává příběh.



Hana Dočkalová, vítězka Ceny sv. Lukáše

Co je to za příběh?

Je přímo o Akanidi, dceři Slunce, která chápe všechno, chápe zvířata, chápe přírodu, ale nechápe lidi - někdy se na sebe usmívají a někdy dokáží být zlí. A tak se rozhodne, že je chce pochopit a zjistit, co jsou zač. Ptá se otce Slunce, jestli by ji pustil na Zemi, on nejprve nesouhlasí, byl by radši, kdyby jako nebeská dcera byla v nebi, ale nakonec přece jen svolí a pošle ji na zem - do chýše, kde žije opuštěný pár, který nemůže mít děti. Ti se o ni postarají, naučí ji oblékat, vařit a lovit, dávají jí šperky a ukazují jí život na zemi, což je zobrazeno v jedné části videa. Pak se ale rozhodnou, protože už jsou staří, že by měla poznat i další lidi. Zavedou ji do vesnice a ona tamní lidi naučí tančit a oblékat do krásně zdobených šatů. Ale v další vesnici, když čte dětem pohádky, zjistí, že lidé jsou zlí a nechápou dobro, štěstí a lásku, které jim chce dát. Lidé se snaží ji zabít, otrávit, což je smutná část příběhu, ale otec Slunce ji stále chrání. Nakonec si stařešinové vzpomenu na starobylou legendu, podle které je útočnou zbraní proti božským bytostem kámen, takže vezmou kámen a zabijí ji. Ona před smrtí trpí bolestí a zpívá poslední píseň, která zní celou vesnicí. Vyústění celého příběhu je takové, že lidem zůstala krása, štěstí, zpěv a zdobené šaty, ale Akanidi se už nikdy na zem nevrátí. Zůstane v nebi.



Hana Dočkalová, 5. roč.: Akanidi, animace

Přes zjevnou křivdu, která se Akanidi stala, můžeme její příběh chápat také jako připomínku vzájemného obohacení světa božského a světa lidského, protože oba ze vzájemného kontaktu těží. Proč jste jako prostředek pro jeho vyjádření zvolila video?

Video, jeho grafika, je pro mě médium, které tento příběh ztvární nejlépe a umožní ho pochopit jednodušeji. Animace používá zkratku - v několika minutách může vypovědět poměrně dlouhý příběh a hlubokou myšlenku.

Jaká je stopáž videa a jak dlouho trvala jeho výroba?

Video je pětiminutové a hrála jsem si s ním přibližně tři měsíce, když ale přičtu ještě úpravy, protože to byla jedna z mých prvních věcí takového časového rozsahu, počítala bych až půl roku.

Galerie ale není kino - mají návštěvníci galerie trpělivost vnímat pětiminutový příběh? To je určitě věc, kterou musí výtvarník brát v úvahu, i když se tím nesmí nechat příliš ovlivňovat. Jak jste toto dilema řešila?

Ano, to je pravda, snažila jsem se některé části rytmizovat, aby byly rychlejší, což byl častokrát problém, aby se neporušil děj nebo smysl příběhu a věci mohly být dostatečně vysvětleny. Takže je důležité nejen se dívat na obraz, ale poslouchat k tomu i komentář a hudbu, která je sice doprovodná, ale přesto je součástí příběhu. Navíc je od sámské zpěvačky Mari Boine Persen, takže i hudba dokresluje charakter sámské kultury a pocit z díla.

Vy jste odevzdala ještě jedno dílo, tentokrát ve statické podobě, a tím je malá autorská knížečka V říši Dubu. Zřejmě jste tam byla...?

V říši Dubu je melancholické snění nad dubem. Doslova a do písmene.



A kdopak je kúrový poživin?
No, přece sovík stále
sledující dění lesa. Právě
jednu toulavou dívku
spatřil.

Proč zrovna dub?

... smích... protože je to dělané v Českém Dubu... takže to je přímá souvislost. Fascinoval mě tvar žaludu s tou jednou tečkou prožranou - ta už evokuje očičko, nějakou postavičku, která něco povídá a něco si myslí.

Vaše útlá knížečka, poté co se rozkřiklo, že jste získala 1. cenu, šla z ruky do ruky, takže jsem se k ní zatím vůbec nedostala, abych ji mohla prolistovat a zamyslet se nad kratkými texty, které doprovázejí fotografie. Jaká tedy je říše Dubu a jaký smysl má se v ní toulat?

Smysl to určitě má, protože v lese existují Dubáci, kteří se snaží zachránit smutné duše jdoucí kolem. Nastartují své žaludové lodě, Infolapače, Sovíky a další postavičky a smutnou duši se snaží zachránit tím, že do ní žaludolodí narazí. Více se vypráví v tom příběhu a je dobré si ho přečíst, abyste zjistila jeho význam, možná si každý najde svůj vlastní. Pro mě to jsou bytůstky, které pomáhají lidem nebo jakékoliv smutné duši.



Hana Dočkalová, 5. roč.: V říši Dubu, autorská kniha

Vynutí si téma nebo idea díla svou vlastní odpovídající formu nebo výtvarné médium, jestli ho ztvárnit videem, instalací, fotografií, malbou nebo jejich kombinací?

Určitě. Když máte nějaký nápad, který nutí člověka k tomu, aby se vyjádřil, pro každý z nich zvolíte jinou formu. Myslím, že by se ani neměl uzavřít do jedné formy nebo média a tvořit například jen videa, byť by to uměl sebelépe; měl by hledat formy podle toho, co chce vyjádřit. Někdy to může být úplně minimální věc, koncept, cokoli, a může to říct hodně.

Pan docent Šamšula mluvil při zahájení vernisáže o významu umění pro lidský život a kulturu vůbec a především pro lidskou duši. Zachraňuje umění lidskou duši?

Zachraňuje.

Dobře. Jste v 5. ročníku, takže vás zřejmě brzy čeká těžký střet s realitou. Co byste chtěla svým žákům předat ohledně umění a jeho vztahu k životu, aby pochopili jeho důležitost?

Asi to, že prostřednictvím umění můžou komunikovat, když jiné cesty selžou nebo to nejde jinak, jeho prostřednictvím se dá říct hodně. Chtěla bych jim nabídnout umění jako jednu stránku výtvarného i celkového vyjadřování. Asi by bylo ještě mnoho dalších možností a elementů, ale musela bych o tom déle přemýšlet.

Co je důležitější - naučit vaše budoucí žáky malovat, kreslit, vytvářet trojrozměrné objekty nebo fotografovat, tedy techniku, aby se výtvarně k tomu uměli postavit, pokud budou chtít jít touto cestou, nebo je naučit umění vnímat? Co je pro učitele výtvarné výchovy obtížnější?

Určitě vnímat umění, protože když se umění naučí vnímat a pochopí alespoň trochu jeho cesty, možná to mohu nazvat takto, pak se tvoří úplně jinak. Díky objeveným cestám můžou vytvářet svoje vlastní a projevit vlastní nápady. Je to přímější, než se naučit techniku a tu jen brousit a vlastně nevnímat, jestli má jeho práce nějaký smysl nebo nad tím vůbec nepřemýšlet.

Děkuji za rozhovor.

Výsledky Ceny sv. Lukáše

(Marie Kohoutová)